

Jan Müller, skrifur

uttaneftir

Framtíðar Europa:

Ikki sjálvstöðugar
tjóðir men umráði

Tær sjálvstöðugu tjóðirnar í Europa fara at hvørva. Danmark verður býtt upp í eitt eystur og eitt vesturdanmark. Føroyar fara at hoyra til Nordkalottakið ella Norðsjóvarokið. Europa verður býtt upp í 9 umráði (regiónir), har Týskland verður miðakið, halda samfelagsgranskarar

Sjálvstýrandi tjóðir koma ikki at hoyra framtíðini til. Framtíðar Europa fer at verða býtt sundur í øki og ikki sum nú í sjálvstöðug lond. Tey økini, sum hava felags áhugamál, fara at finna saman. Tilvildarligr marknaðsteyrar fara heilt at missa sín týðning.

Hetta eru sjónarmið, sum vit í dag finna millum bæði vinnulivsfólk, politikarar og granskarar, og hesi sjónarmið tykjast eisini at fáa fleiri og fleiri viðhaldsfólk.

»Nordisk Institut for regionalpolitisk forskning« hevur leingi arbeitt við hesum spurningi, og í seinasta nummarinum av blaðnum, hesin stovnur gevur út, NORD REVY, hevur tann svenski granskarin Kristian Gerner dittað sær til at gera eitt nýtt Europakort.

Hann heldur m.a., at Danmark uppá longri sikt fer at verða býtt sundur: Jútland fer at finna saman við londunum við Norðsjógvin, men Fjóni og Sæland fara at leggja seg meira uppá londunum út til Eystursjógvin.

Tað fer tó kortini at vera eitt Danmark, men tað fer ikki at hava tann stóra týðningin, sigur Kristian Gerner.

Henda gongdin er eitt úrslit av broytingunum í Europa hesi seinastu árin og tey komandi. Tann svenski søgumaðurin heldur, at sjálvstöðugu tjóðirnar í Europa syngja sitt síðsta orindi.

Fyri Danmark merkir hetta, at jútlingar fara at fáa størri samband og tilknýti til tann partin av Týsklandi, sum liggur út til Norðsjógvin og so

Holland, Belgia umframt Stórabretland og eisini Føroyar. Fjóni og Sæland fara at fáa størri samband við syðra part av Noregi, Svøríki og Finland, tey baltisku londini, part av Pólandi og fyrrverandi Eysturtýsklandi.

Kristian Gerner heldur, at framtíðar Europa fer ikki at verða tengt at, hvussu núverandi landamærkini eru ella hvørja trúgv fólk hava.

— Tá landamærkini ikki longur eru ein sjálffylgja ella nakað givið, men ein spurningur um alment kjak og fólkakæður, verða søguligar traditióir, mentanarligt samarbeiði og náttúrligur samhandil í einum frium marknaðarbúskapi tað avgerandi, sigur svenski granskarin.

Hesin svenski søgumaðurin hevur fleiri viðhaldsmenn, tá hann sigur, at tann sjálvstöðuga tjóðin skjótt verður ein søgulig leivd.

Danska blaðið Jyllands-posten visir í eini grein á, at Poul Schlüter á einum fundi í London skal hava sagt, at tann sjálvstöðuga tjóðin (nationalstaten) er »steindeyð«.

Tað sama hevur stjórni í Volvo, Pehr Gyllehammar, sagt:

»Tað, sum telur nú, eru umráðini, ikki tjóðir ella lond. Tjóðin hevur yvirlevað endamála sitt«.

Søguliga sæð eru tað áir og høv, sum hava sett mark fyri teimum ymsu økjum í Europa og hava gjørt av, hvørji fólkasløg hava havt felags áhugamál.

Napoleonskriggin, tað týska keisararíkið og tey bæði heimskriggin hava

gjørt, at vit hava fingið eitt avskeplað, ónáttúrligt og politiskt avgjört sundurbýti av londunum.

Sambært svianum so fara broytingarnar í Europa at skunda undir gongdina at gera alt Europa til umráði heldur enn tjóðir.

Greinin í Nord Revy nevnr tvey sløg av umráðum, tey stóru makro-umráðini og so tey minni mezzoumráðini.

Kjarnar og sentrum í øllum hesum verður tað sameinda Týskland, sum fer at verða partur av fleiri umráðum.

»Týskland verður« selvklart det centrum, som hele Europa vil circle om

og det knudepunkt, som knytter makroregionerne og flere af mezzoregionerne«, skriver Kristian Gerner.

Tilsamans niggju umráði fara at flóta runt í framtíðar Europa. »Ideo-

logisk, kulturelt og økonomisk sammenfiltret, men politisk opsplittet på overlappende regioner«, sum Gerner skrivur í Nord Revy.

Regionernes Europa

Adskillige nationalstater i Europa vil i og tilsluttet regioner med fælles interesser hvis den nuværende udvikling fortsætter



Spent støða í Sovjet

Støðan í Sovjetsamveldinum er sera spent. Um somu tíð sum Gorbátjov hóttir við at seta baltisku londini og onnur lond í undantaksstöðu, so komu í gjár boðini um, at sovjetiskri uttanríkisráðharrin, Edward Schwarznaze, hevur lagt frá sær.

Hetta hevur fingið eygleiðarar at óttast gongdina í Sovjetsamveldinum og verður víst á, at landið aftur er við at nærkast einum diktaturstati.

Ikki er greitt, hví uttanríkisráðharrin hevur lagt frá sær, men politikarar í vesturheiminum siga í viðmerkingunum, at hetta kemur sera illa við, tí nettupp uttanríkisráðharrin var tann maðurin, sum vesturheimurin hevur havt mest álit á.

Annars er støðan í sjálvum Sovjetsamveldinum rættiliga álvarslig. Allur búskapurin er við at fella saman sum eitt korthús

og stórir tørvur er á vanligum neyðsynjarvörum. Serliga er tað tann vanaflutningsskipanin í landinum, sum er orsøkin til syndarligu støðuna. Fleiri lond í vesturheiminum hava nú í eina tíð flutt matvørur til Sovjetsamveldið fyrri at bota um ringastu avleiðingarnar av kreppuni, sum alt tað sovjetiska samfelagið tykist vera í.

Gorbátjov hevur hótt við at leggja enn størri vald undir embætti sitt, um ikki tær einstøku republikkurnar gevast at tosa um viðkæð sjálvstýri, soleiðis sum støðan í lotuni er í landinum. Hann hevur eisini hótt við at gera brúk av tí Reyða herinum.

Tað er tann harði kjarnin av kommunistunum, sum nú seta størri krøv til Gorbátjov og krevja av honum, at hann skal brúka hermegi móti teimum mongu republikkun-

um, sum vilja taka sjálvstýri.

Gorbátjov hevur skotið upp at haldast skal fólkakæðu um uppskot hansara til eina unións-traktat, ið skal geva teimum einstøku republikkunum størri sjálvsavgerðarrætt, men tó ikki sjálvstýri.

Forsetin í tí størsta landspartinum, Ruslandi, Boris Jeltsin, hevur ávarað móti at geva ov nógv vald aftur til ovastu leiðsluna í Kreml.

una í Kreml.

— Tann tíðin, tá Kreml kundi geva orðrar er farin. Hvørki Stalin ella Bresjnev høvdu givið sær so nógv lógargivin rættindi og so nógv vald sum Gorbátjov, sigur Jeltsin.

Avgerðin hjá Gorbátjov at geva forsetanum størri vald og seta partar av landinum í undantaksstöðu kom aftan á ávaringar um, at tað minsta mistakið kundi føra til eina sosiala sprenging.

HÓLI Á ARGJUM

uml. 62 fermetrar til støddar við inn-gongd av Argjavegnum — til leigu frá 1. jan. 1991.

Holini eru væl hóskandi til skrivstovu, handil, goymslu ella annað vinnuligt endamál.

Tlf. 11820